

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

Addenda In Annotationibvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

ADDENDA IN ANNOTATIONIBUS.

PAGINA 7. linea 28. post hæc verba : se- A paratum fuisse. Adde : Caterum hanc vocem ἀποσωμάζωσις, mutuatus est Alexander ex Ioannis Evangelio cap. 16. ubi Christus prædicat Apostolis suis, quod Judæi ipsos è Synagogis suis eiecaturi essent : ἀποσωμάζωσις ποιήσουσιν ὑμᾶς.

Pag. 25. columna 2. lin. 19. Post hæc verba: Pag. 107. adde: & infra in lib. 3. cap. 4. & in lib. 4. cap. 14.

Pag. 45. col. 2. lin. 57. Post has voces : Par- tibus invaluorant : Scribe à capite.

ἢ τις ἴππῃ, ὅτι ἐν τῷ πάθει. Hunc anathematismum Damasi Papæ aliter citat Theodoritus in Dialogo tertio Eranistæ, pag. 162. Sic enim habet : ἢ τις ἴππῃ, ὅτι ἐν τῷ πάθει ἢ σωρῶ πόνον ὑπὸ μιναν ὁ ἴππος ἢ θύξ ἢ θύξ, ἢ ἄλλῃ ἢ ἐὰρ μετὰ τῆς ἰου- χῆς ἢ ἐν ἴσσοις ἢ δὲ λυ μισθῷ, ἢ ἰαυτῷ ἢ ἄλλῃ, καὶ θῶς ἴππῃ ἢ ἄλλῃ ἢ ἀδύναμις ἴσσοι. Quæ cum Latinis ipsius Damasi verbis, quæ interpretationis loco edidimus, melius conveniunt.

Pag. 46. lin. 26. Post hæc verba: scribere παρο- νηκίῃ, scribe à capite.

τῆ σπυριατικῆ τομοθεσίᾳ. Quid per spiritualem legem Theodoritus intelligat, obscurum est. Ego Nicænæ fidei Symbolum intelligi puto, quo definitum est, Filium Patri consubstantialem esse. Decreta enim Synodorum, leges sunt Spiritus Sancti. Nota sunt verba Apostolorum quæ leguntur in Actibus, cap. 15. Visum est enim Spiritui Sancto & nobis &c.

Pag. 47. lin. 41. Post hæc verba: ad Aristonem, scribe à linea.

ἢ τὰς δημοθονιακάτα τῶν ἀγορῶν. Gentiles quibusdam festivitibus in publico discumbere & epulari consueverant. Id certe Liberalibus usitatum fuisse docet Tertullianus in Apologético cap. 42. Liberalibus, inquit, in publico non discumbo, quod bestiaris supremam cenantibus mos est. Eodem referenda sunt verba Augustini in tractatu de Pastoribus, ubi dicit : Et festa ista qua celebrantur per universas civitates in latinita convivantium, & publicis mensis se ipsos, ut putant, jucundantium, re vera magis peractantium, ito, celebrant. Ad hunc morem videntur etiam referenda Ammiani Marcellini verba, in lib. 22. p. 225. ubi de Juliani sacrificiis ita loquitur. Adeo ut in dies peno singulos, milites carnis distentione sagina vicissitantes incultius, potusque aviditate corrupti, humeris impositi transcuntium per plateas, ex publicis adibus, ubi vindicandis potius quam cedendis convivis indulgebant, ad sua diversoria portarentur. Olim quidem cum illum Marcellini locum exponerem, per publicas arces, templa deorum intelligi existimavi. Nunc vero, porticus potius intelligendas esse arbitror, in quibus Julianus post sacrificia sua epulum populo ac militibus præbebat. Porro hoc vocabulum δημοθονια apud Suidam & auctorem Etymologici exponitur : ἢ ἢ δὲ μὲν ἰου- χῆ ἢ θονια. Quod confirmat etiam Polluxini-

tiolibrifexti, ita scribens ; ἀἰ δὲ δημοθονια ἰου- σις, ἰουχῆς, θάλιας, δημοθονιας. Restituendum est id nomen in epistola 72. Theodoriti ad Hermeligenem, ubi sic loquitur, ἢ ἄλλῃ δὲ ἄλλῃ ἐπιτέλεον ἀμοθονια δαιμόνων. Lego δημοθονια. Sic enim loquitur idem Theodoritus in sermone septimo de sacrificiis. τῆτοις ἢ ἑορταῖς, ἢ πανηγύ- ρις, ἢ δημοθονιας ἐπιτελεῖται ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀλάστωρ ἰουμοθῆτισσι.

Pag. 49. col. 2. lin. 40. Post has voces : No- minibus appellans. Adde. Sic etiam Leo Magnus in Sermone septimo de Nativitate Domini : Quid autem est Sol, & quid luna, nisi visibiles creatura, & corporea lucis elementa ? Sed & Maximus Gaurinensis ita loquitur in Homilia de defectu lune, ubi dicit, Clamabatis enim, ne tacensibus vobis per dere- tur elementum.

Pag. 49. col. 2. lin. 46. Post hæc verba : Ense- bianis pag. 54. scribe à linea.

ἢ ἐπιρωσυχρῶματι. Hujus operis sui adversus Magos meminit Theodoritus in epistola 82. ad Eulebium Episcopum Ancyræ.

Pag. 58. lin. 34. Post hæc verba, versum puto. Ad- de: Certe Liberatus in Breviario cap. 13. ubi singulas Sessiones Chalcedonenfis Concilii refert, huic posteriori sententiæ adstipulatur.

Pag. 63. col. 2. lin. 5. Post hæc verba : ut testa- tur Suidas Adde, ejusdem Cyri Consulis ac Poë- tæ mentionem facit Theophylactus in lib. 8. Histo- riæ, cap. 8. ubi Ecclesiam Deiparæ Virginis Constantinopoli ab eo ædificatam esse scribit Theodo- sio Augusti temporibus.

Pag. 67. lin. 9. Post has voces : Evagrius verbis. Adde, eadem voce utitur Theophylactus in lib. 8. cap. 14. de Ephemæ Martyris sepulchro ita lo- quens, perinde ac Evagrius : ἢ ἢ ἀφ᾽ ἑστῆς λόγῃς καὶ θῆσαι, τὸ παλιερον σωμα ἐπὶ σπη καὶ θῆσαι τῆς μαρτυρίας. Idem Theophylactus in cap. 5. ejusdem libri loquens de Ecclesia Deiparæ, quæ erat in Bla- chernis, eandem vocem usurpat, λέγεται ἢ ἀρπῆ- σθῆναι τῆς παρθῆν μαρτίας, ἢ σπη χρυσοπίσω ἀπο- τεθῆναι ἢ τῶ ἢ ἢ. Interpres tamen utrobique ar- cam vertit.

Pag. 72. lin. 26. Post hæc verba : Synodicus apparet. Adde, ceterum Eunlogius Alexandri- nus Episcopus in libro 9. testatur Amphilo- chium hunc Episcopum Sidæ, quamvis initio affirmasset in litteris suis ad Leonem Imp. se Chalcedonensi Synodo minime assentiri, pau- lo post tamen eidem Synodo consensisse ac sub- scriptisse. Eunlogii verba refert Photius in Bibliothe- cap. 879.

Pag. 73. lin. 11. Post hæc verba : Figulina ibi essent. Adde : Glossæ veteres, siccitie reddunt ἢ ἢ ἢ.

Pag. 71. col. 2. lin. 6. Post hæc verba : ita di- ci scribit. Adde, hi Navicularii Alexandrini, fisca- les species, ac præcipue onus frumentarii commentus ex Ægypto & ex urbe Alexandria Constantinopolim suo periculo transporta- bant, ut docet lex 32. Cod. Theod. de Navi- cula-

ularijs, & lex sexta Cod. Justiniani de Navicularijs & Naucleris. Porro eorum prædia obnoxia erant Naviculariæ functioni, ita ut quisquis ea quolibet modo comparasset, eidem functioni seu translationi teneretur obnoxius, pro eâ parte quam possidebat, ut docet titulus de prædijs Naviculariorum. Ex quo intelligendus est Augustini locus in Sermone primo de vitâ Clericorum suorum, ubi dicit: *Bonsacj hereditatem suscipere nolui: non misericordiâ, sed timore. Naviculariam nolui esse Ecclesiam Christi. Multi sunt quidem qui de Navibus acquirunt. Tamen una tentatio est. si iuret navis & naufraget. Homines ad tormenta daturi eramus, ut de submersione navis secundum consuetudinem quaereretur, & torquerentur à iudice qui essent de fluctibus liberati. Sed non eos daremus. Nullo enim pacto hoc facere deceret Ecclesiam. Onus ergo fiscale persolveret.* Id est, fiscales species, quas navis transferebat ex Africa in portum urbis Romæ. Id enim disertè jubet Imperator in lege 32. citatâ, his verbis: *Ita ut super naufragiorum qua contigerint casibus, usitato more habitâ quaestione, si qui calculus modulationis dicatur tempestate maris deperisse, sub tua sedis auditione nequaquam feratur acceptus: Sed hac dispendij lacuna in omne Naviculariorum Concilium, pro rata scilicet contingentis muneris deferatur.* Vide legem 2. in Codice Theodosiano de naufragiis.

Pag. 73. col. 2. lin. 43. Pro his verbis: *nondum comperi.* Scribe: *Docet Theodorus Lector in libro quarto Historiæ Ecclesiasticæ; cujus verba citantur à Joanne Damasceno in libro 3. de Imaginibus. Dicta est enim ἐμνοῦσα eo quod centum & quinquaginta Patres Synodi Constantinop. Principatu Theodosij Senioris, illic convenientes, in unam eandemque sententiam de Trinitate consubstantiali conspiraverint.*

Pag. 75. col. 2. lin. 18. Post hæc verba: *in imperativo.* Adde, paulo ante ubi legitur *ἰπὸς τοῦ θεοῦ*, &c.

Pag. 79. col. 2. lin. ultima. Post hæc verba: *Cap. 2. Breviaris.* Adde, extat quoque epistola Theodoriti adhuc Sabinianum Episcopum data, quæ inter ejus epistolas numeratur 126.

Pag. 94. lin. 25. Post has voces: *essent Monasteria.* Adde: hujus regionis meminit Theophanes in Chronico. Pag. 151. ubi de Alamundari in Syriam irruptione scribit: *ἡ ἰκασὲ τῶ ἐξ ὁ γαλιίδος, ἡ τὴν κωνσταντινουπόλιν ἔχουσα.*

Pag. 103. lin. 24. Post hæc voces: *διαπαλίσις βίω.* Adde. Eiusdem Joannis Chozebitæ Cæsariensis Episcopi, mentio fit in Menologio, die 3. & 28. Octobris, ubi etiam Chozeba vocatur locus Eremitæ, in quo Monasterium ejus situm fuit.

Pag. 124. lin. 6. Post hæc verba: *Tamen Patriarchalis.* Adde à lineâ.

τῶν ἰκαστῶν πατριάρχων. Patriarcharum nomine hic intelligere debemus, non solum majores Patriarchas, id est, Constantinopolitanum, Alexandrinum & Hierosolymitanum, sed etiam reliquos primates, sive exarchos. Hos

A enim Patriarcharum vocabulo interdum designat Evagrius, ut superius observavi. Certè vox *ἰκαστῶν* tribus tantum Patriarchis convenire non potest. Cæterum Constantinopolitanus Patriarcha tunc erat Joannes; qui cum in supradictâ Synodo, Oecumenici titulum sibi assumpsisset, Pelagius Papa scripta ad eum epistola, graviter eum objurgavit, & cuncta ejusdem Synodi gesta, exceptis iis quæ in causa Gregorii Antiochenis Episcopi acta fuerant, auctoritate B. Petri infirmavit, & Diaconum suum qui apud Imperatorem Mauricium apocrypharum munus implebat, cum eodem Joanne Missas celebrare prohibuit, ut docet Gregorius Papa in epistolis. Epistola quidem Pelagii ad Joannem Constantinopolitanum hæc de re scripta, hodie non extat. Extat tantum epistola ejusdem Pelagii ad universos Orientis Episcopos, quam Baronius ad annum Christi 587. perperam accepit pro epistola illa Pelagii Papæ ad Joannem, cujus exemplar Gregorius Magnus misisse se dicit ad Eulogium Alexandrinum Episcopum.

Pag. 135. lin. 2. Post has voces, *Nicephorum in libro 9.* scribe à capite.

ἡ γὰρ καθεζομένη. Moris fuit ut Christiani qui Missarum solennibus intererant, stantes, rectè capite, & baculis humi depositis, Evangelii lectionem audirent. Ac de capite quidem nudo & de baculis disertè testatur ordo Romanus. De statione vero, versus sunt elegantes Hildeberti Cenomanensis Episcopi in libro de expositione Missæ, quos ex veteri Codice Claromontani Collegii descriptos hic apponam.

DE EVANGELIO.

Inde sinistrorsum Domini sacra verba leguntur.

Plebs baculos ponit, stat, reteguitque caput.

Neve superveniens et ansa seminet hostis,

Frontibus imprimitur mystica forma crucis.

Rejiciente fidem Judæa, grata Christi

Transit ad Genes, Israel errat adhuc.

Transitu hic quoties Evangelium recitatur

Mentibus occurrit, exprimiturque loco.

Ad levam legitur, quia quo transit ab errant

Et velut ad levam gens idolatra fuit.

Ut sis attentus, patiens, erectus in hostem,

Et caput, & baculus, & status ipse docent.

Quippe caput retegens attente audire moneris.

Parcere, cum baculum projecis, instrueris.

Stans discis, quoniam stantes pugnare solemus,

Quod te pugna gravis sub vigili hoste manet.

Eiusdem moris illustre extat exemplum in vita sancti Anselmi Lucensis Episcopi, ubi de Mathilde Comitissa hæc leguntur: *Prescripta Domina multis diebus febribus nimium laboraverat, & capitis dolor vehemens ipsam fatigaverat. Cum vero die quadam ex more Missarum solennius adesset, ensens, dum legebatur Evangelium, erecta esse in pedibus, fatigata mox infirmitate decidit.* Item in vita Manuscripti sancti Willemi Abbatis Monasterii Eskilentis in Daniâ, scripta ante annos quingentos ab Eskilensi Monacho, Petri Roskildensis Episcopi equali. *In Vigilia Pentecostes, expleto Prophetis & glorificationibus, Diacono Evangelium pronuntiantem*

riante audivit vocem (mulier contracta) dicentem sibi: *Mulier surge; non decet Christianos ad Evangelium sedere, sed cum reverentia stare, & auscultare quod legitur.* Quem locum debet indicio viri doctissimi & veterum monumentorum studiosissimi Hadriani Valeii fratris mei. Eundem morem fuisse in Africa docet Augustinus in libro 50. Homiliarum, sermone 26. Ex eadem consuetudine & illud profuxit, ut populus in Ecclesia stans sacras conciones audiret, quippe quæ nihil aliud essent quam Evangelii expositio. Testatur hoc Eusebius noster in lib. 4. de vita Constantini, cap. 33. Et Augustinus in Serm. 2. de SS. Martyribus: Item in tractatu 112. in Evangelium Joannis; & in sermone de communi vita Clericorum suorum ad populum Hipponensem: Et in sermone 122. habito in Basilica Fausti. Vide Ferrarium in lib. 2. de sacris concionibus cap. 21.

Pag. 165. col. 2. lin. 2. Post has voces, *Θύρας κλείουσα.* Adde, in veteri glossario *μοχλὸς θύρας* exponitur lera.

Pag. 166. lin. 54. Post hæc verba: *Synodi Chalcedonensis.* Adde; Sed neque hæc expositio mihi satisfacit. Nam & in Patriarcharum electione decretum fieri consueverat, & omnium Episcoporum subscriptione firmari, ut docet Theodoritus in lib. 2. hist. cap. 31. agens de Ordinatione Meletii

Antiochenis Episcopi. Dicendum igitur est potius, tunc præter consuetudinem id evenisse, ut uno jam electo Pontifice, alter supereligeretur Episcopus. Quod quidem raro admodum Romæ contigisse fatendum est, præterquam in Pontificatu Damasi.

Pag. 168. lin. 42. Post hæc verba: *Disito abierunt.* Adde, utitur eadem voce Theodoritus in epistola 80. ad Eutrechium Præfectum prætorio, *ὅθεν γὰρ ἦτορ εἰς τὴν ἀντιόχειαν εἰσιὼν, ἀσωτὰ τὰ ἔξην.* Id est: *Scis enim quomodo Antiochiam cum venissem, vale non disito abierim.*

Pag. 182. lin. 59. Post has voces: *Vide infra c. 14.* Adde; Porro hic Zachariæ Rhetoris locus in primis notandus est. Ex eo enim colligitur, licet Timotheum Alurum, Chalcedonensem Synodum publice anathematizaret, Eutychem tamen dogma minime approbasse. Idem de illo scribit Leontius Scholasticus in libro de Sectis pag. 464. *ὅτι ὁ ἅγιος τριμύθιος ἀνιδοματίζει ἐν τῷ συνέδῳ, ἐν τῷ εὐτυχῆ τὸν μὲν εὐτυχῆ, ἐπειδὴ μὴ ἔλεγον ὁμολογῆσαι ἡμῶν τὸ σῶμα τῷ ἁγίῳ πλὴν ὅ ἐν χαλκεδὼνι συνέδῳ, ὅτι ὁ εὐτυχὴς ἔλεγε τῷ ἁγίῳ.* Id est: *Hic Timotheum Synodum simul & Eutychem anathematizabat. Hunc quidem, propterea quod corpus Christi ejusdem negaret esse substantiæ cum nostris. Synodum vero, quod duas Christinaturas esse diceret.*